

MINISTERUL EDUCAȚIEI CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

ANSAMBLU ORCHESTRAL/ INSTRUMENTAL

CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

Clasa a IX-a

Curriculum diferențiat pentru filiera vocațională, profil artistic, specializarea muzică

Aprobată prin ordin al ministrului

Nr. _____ / _____

Notă de prezentare

În învățământul vocațional, profil artistic, specializarea muzică studiul disciplinei *Ansamblu orchestral /instrumental* reprezintă una dintre condițiile fundamentale ale formării viitorilor instrumentiști /muzicieni.

Prin această programă, se intenționează optimizarea și eficientizarea sistemului de pregătire artistică de specialitate, care să permită evaluarea cu acuratețe a competențelor dobândite de către elevi. De asemenea, prin această ofertă educațională este posibilă conturarea traseelor individuale de evoluție profesională a absolvenților, prin adaptarea repertoriilor și a modalităților de abordare a acestora la particularitățile intelectuale și afective ale elevilor.

Prin curriculumul specific se vizează optimizarea studiului cântului instrumental în ansamblu, ca abordare metodică și de conținut, a repertoriului și a manifestărilor specifice.

Pregătirea de specialitate a elevilor de la profilul artistic, specializarea muzică, presupune valorificarea achizițiilor învățării dobândite prin educația de bază (disciplinele din trunchiul comun), ca modalitate de asigurare a egalității de șanse și de întregire a formării intelectuale, estetice și morale a elevilor. Fondul de cultură muzicală, modalitățile de lucru specifice, face din disciplina *ansamblu orchestral/instrumental* o activitate prin care elevul (individul) își lărgeste orizontul cultural și conștientizează rolul său ca parte dintr-un grup. Totodată, activitatea de cânt în ansamblu sporește posibilitatea de a activa ulterior într-o zonă a socialului la care accesul este rezervat unei anumite categorii, și anume acelea de instrumentist într-o formație profesionistă.

Prezentul curriculumul include următoarele elemente de noutate:

- **pregătirea de specialitate a elevilor**, prin curriculumul diferențiat, ca **mijloc de orientare a acestuia spre trasee ulterioare de pregătire superioară** și ca **posibilitate de atingere a unui nivel superior de performanță în domeniu**;
- **parcursul repertoriului nu ca un scop în sine, ci ca mijloc pentru atingerea competențelor** și a formării elevilor pentru interpretare muzicală într-o formație și ca **element indispensabil desăvârșirii personalității artistului în devenire și a viitorului consumator avizat de artă.**

Acest document reprezintă pentru profesor un instrument de lucru care permite deplasarea accentului de pe acumulările sterile de cunoștințe pe utilizarea lor în practica muzical-instrumentală, de pe caracterul informativ al pregătirii de specialitate, pe cel formativ, aplicativ, centrând procesul didactic pe elev și pe opțiunile sale.

Programa școlară pentru *Ansamblu orchestral/ instrumental*, cuprinde:

- *competențe generale* care evidențiază achizițiile învățării, la finalul învățământului liceal, specifice interpretării în ansamblu;
- *competențe specifice și conținuturi* structurate pentru fiecare an de studiu; progres evident prin urmărirea competențelor demonstrate de acestea.
- *valori și atitudini*, ca rezultate ale instruirii care nu pot fi definite în termeni de acțiuni sau de comportamente observabile imediat și ușor evaluabile. Acestea reprezintă un rezultat al întregului demers didactic cu specific artistic, la care elevul participă.
- *sugestii metodologice* sunt oferite ca sprijin pentru cadrul didactic și se referă la detalieri privind: conținutul învățării, metode, activități și procedee didactice, recomandări cu privire la abordarea repertoriului, precum și sugestii privind evaluarea continuă și sumativă în scopul orientării cadrului didactic în procesul de predare-învățare a acestor discipline.

- **repertoriul este un mijloc de realizare a competențelor. Parcurgerea acestuia constituie un obiectiv important pentru realizarea progresului elevilor în învățare.**

Însă, cel mai important obiectiv pe care programa și-l propune este acela de a proiecta opțiunile spre specializare (orientarea profesională) a elevilor într-un sistem care să permită capacitatea de comunicare în mediul artistic dar și într-un sistem social în care urmează să se integreze ca și producător și consumator avizat de artă

Actuala structură a programei vizează o abordare flexibilă a demersului didactic, a căilor, a metodelor și a mijloacelor adecvate individualității elevului.

Prezenta programă este valabilă și pentru unitățile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale.

COMPETENȚE GENERALE

- 1. Operarea cu elemente de limbaj specific, în abordarea creațiilor muzicale de gen**
- 2. Transferarea cunoștințelor și a tehnicilor de cânt în ansamblul orchestral/instrumental în contextul situațiilor specifice**

VALORI ȘI ATITUDINI

1. Conștientizarea contribuției muzicii la constituirea fondului cultural comun al societății
2. Disponibilitatea pentru receptarea specializată a creației muzicale aparținând fondului cultural național și universal
3. Receptivitatea față de diversitatea culturală
4. Disponibilitatea de a transfera în viața socială valori estetice autentice
5. Manifestarea inițiativei în susținerea propriilor opinii estetice

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Valorificarea tehnicilor de interpretare instrumentală;</p> <p>1.2. Descifrarea partituri respectând elementele de limbaj specific</p> <p>1.3. Evidențierea elementelor morfologice sintactice și de forma ale stilurilor muzicale</p> <p>1.4. Exersarea individuală, în grup mic și în ansamblu a repertoriului specific respectând tehnica de instrument cât și elementele de limbaj specifice</p> <p>1.5. Sincronizarea cântului instrumental în ansamblu</p>	<p>- Tehnici de interpretare instrumentală (acordaj, exerciții de emisie a sunetului la instrument etc.)</p> <p>- Elementele de limbaj propriu fiecărui instrument în context orchestral</p> <p>- Celula, figura, motivul, frază, perioadă temă</p> <p>- Forme strofice(rondoul, variațiunea etc.)</p> <p>- Contrastul dinamic și expresiv al temelor muzicale;</p> <p>- Exerciții melodice, armonice, ritmice realizate individual, pe partide si în ansamblu</p> <p>- Exerciții specifice</p>
<p>2.1. Interpretarea respectând partitura și indicațiile dirijorale</p> <p>2.2 Diferențierea în interpretare a unor lucrări care fac parte din epoci stilistice diferite</p>	<p>- Partitura</p> <p>- Indicațiile dirijorului;</p> <p>- Elemente de limbaj muzical și rolul lor expresiv: melodia, ritmul, tempoul, nuanțele, frazarea, combinațiile timbrale</p>
<p>2.3. Respectarea disciplinei specifice unei formații muzicale</p> <p>2.4. Comunicarea interactivă în cadrul grupului</p> <p>2.5. Optimizarea interpretării pe baza analizei reacției publicului</p>	<p>- Reguli ale cântării în colectiv: elemente de conduită a membrilor formației instrumentale în cadrul unei manifestări artistice, comportament scenic, etc.</p> <p>-Colaborarea în asigurarea reușitei, conștiința contribuției individuale la actul artistic colectiv, satisfacția față de propriile rezultate, respectul față de valorile arte, etc.</p> <p>- Comentarii privind recitalurile, spectacolele concertele, concursurile</p> <p>Cronici de specialitate</p>

LISTA DE CONȚINUTURI

Tehnici de interpretare instrumentală:

- acordaj, tehnici de emisie a sunetului la instrument

Elementele de limbaj muzical propriu fiecărui instrument :

- pentru instrumentele cu coarde, pentru instrumentele de suflat - percuție

Elemente de structură muzicală:

- celula, figura ,motivul, tema, fraza, perioadă

Interpretarea:

- partitura
- indicațiile dirijorale
- comentarii asupra propriei interpretări și a altora în concerte, spectacole, concursuri

Elemente de conduită corală:

- comportament scenic
- autocontrol

Cronici de specialitate:

- analize, discuții, comentarii asupra repertoriului interpretat și

SUGESTII METODOLOGICE

Interpretarea instrumentală în ansamblu realizează un sincretism al părții (individul) cu întregul (colectivul), fiind una din modalitățile cele mai eficiente de formare a spiritului de lucru în echipă. Participarea instrumentistului într-o formație orchestrală contribuie la conștientizarea acestuia la apartenența la grup, la disciplinarea și la socializarea sa; totodată, prin transferul de la studiul pe partide (grup mic) la interpretarea în ansamblu complet în concerte, determină dezvoltarea la elev a capacității de autocontrol (emoții, stări, sentimente), a capacității de memorizare și de atenție distributivă până la încheierea activității.

În vederea realizării progresului în învățare, în studierea disciplinei *Ansamblu orchestral/ instrumental*, este necesar studiul suplimentar (pe partide de instrumente), dar și individual unde elevul trebuie să-și aprofundeze prin exercițiu rolul ce-i revine în ansamblu, nu numai în vederea pregătirii pentru concerte, înregistrări ci și pentru desăvârșirea sa instrumentală. De aceea, recomandăm profesorului de instrument să acorde în cadrul celor 3 ore de instrument principal prevăzute prin planul de învățământ, un timp suficient și studiului știmei de orchestră a elevului.

Deoarece în învățământul muzical de specialitate, cu fiecare an, solicitările elevilor pentru studiul anumitor instrumente variază în funcție de diferitele opțiuni ale acestora precum și de diferitele conjuncturi, se recomandă ca fiecare profesor să se adapteze la situația dată prin abordarea unui repertoriu adecvat astfel încât elevul, indiferent de context, să beneficieze de ora de ansamblu orchestral/instrumental.

Variatatea repertoriului abordat, oferă elevilor instrumentiști posibilitatea de a materializa - prin redarea practică a lucrărilor muzicale - trăsăturile stilistice aparținând epocilor studiate în cadrul altor discipline de specialitate din curriculum diferențiat. În acest sens, recomandăm profesorului să abordeze cu precădere repertoriul preclasic, baroc până la preclasicul timpuriu deoarece:

- scriitura permite abordarea acestui repertoriu în concordanță cu achizițiile învățării până la această vârstă, dezvoltând în același timp deprinderea de a cânta în ansamblu
- formează premiza pentru înțelegerea unui repertoriu de complexitate sporită, caracteristică etapelor următoare în interpretarea orchestrală/instrumentală.

Repertoriul ansamblului instrumental/orchestral va cuprinde cel puțin o lucrare românească.

În selectarea repertoriului, indiferent de stilul căruia îi aparține, profesorul trebuie să aibă în vedere ca acesta:

- să aibă o valoare muzicală recunoscută;
- să se constituie într-o primă achiziție de creații de referință necesare formării viitorului instrumentist;
- să fie adecvat vârstei, nivelului de înțelegere al elevilor și să corespundă posibilităților interpretative ale ansamblului;
- să păstreze un raport de 65-70% pentru lucrările simfonice și 30-35% pentru lucrările de acompaniament.

Pornind de la caracterul practic al activităților specifice ansamblului coral, în evaluarea elevilor se va apela cu predilecție la observarea continuă și sistematică a acestora, atât în cadrul partidei, cât și al ansamblului. Se folosesc inclusiv formele de evaluare sumativă a manifestărilor artistice colective - concerte, simpozioane, concursuri.

În vederea unei mai bune organizări a procesului de predare-învățare-evaluare și pentru orientarea cadrelor didactice în elaborarea proiectării didactice, propunem următoarea rubrică:

Liceul: Elev...../Clasa..... /Nr. de ore săpt....
 Disciplina: Anul școlar.....
 Profesor:.....

Competențe specifice	Conținuturi (detalii)	Activități de învățare	Resurse	Evaluare	Observații

Pentru o mai flexibilă selecție datorată specificului învățământului vocațional, prezentăm trei modele de structuri ale desfășurării activității didactice propriu-zise:

Model A

Etapile lecției	Obiective operaționale	Activități de predare	Strategii didactice	Activități de învățare	Instrumente de evaluare	Observații

Model B

Etapile lecției	Obiective operaționale	Conținuturi esențiale	Strategii didactice	Sarcini de predare-învățare-evaluare	Observații

Model C

Etapile lecției	Obiective operaționale	Strategii de predare	Strategii de învățare	Strategii didactice utilizate	Instrumente de evaluare	Obsevații
		Activitatea cadrului didactic	Activitatea elevului			

REPERTORIU (SUGESTII)

CORELLI, Arcangelo 1653 – 1713	- Concerti grossi
VIVALDI, Antonio 1675? – 1741	- Sinfonii - Concerte - Anotimpurile
GEMINNIANI, Francesco 1679 – 1762	- Concerti grossi
TELEMANN, Georg Philipp 1681 – 1767	- Suite
HAENDEL, Georg Friedrich 1685 – 1759	- Concerti grossi - Suite - Uverturi
GLUCK, Christoph Willibald 1714 – 1787	- Uverturi (Alceste , Iphigenii , Orfeu) - Suite
RAMEAU, Jean-Philippe 1683 – 1764	- Suite de balet - Uverturi
BYRD, William 1543 – 1623	- Suite de balet - Uverturi
HAYDN, Joseph 1732 – 1809	- Simfonii
POPOVICI DORU	- Codex Caioni

Autorii programei școlare:

Prof. dr. Lucia Crinela Gorgăneanu (coord.)	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar – MECI
Prof. Nicolae Racu	Liceul de Muzică <i>Dinu Lipatti</i> , București

Consultanți pe probleme de curriculum:

Lect.univ. dr. Firuța Tacea	Facultatea de Pedagogie și Științele Educației, Universitatea București
Prof. Cornelia Dumitriu	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar – MECI